

ПЕРШИЙ ЗАСТУПНИК ГОЛОВИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

11/10-279

21.02.2020

Міністру фінансів України

МАРКАРОВІЙ О.С.

Шановна Оксано Сергіївно!

Надсилаємо адресований Вам депутатський запит народного депутата України Припутня Д. С., оголошений на засіданні Верховної Ради України 21 лютого 2020 року, для розгляду і надання відповіді автору запиту і Голові Верховної Ради України у встановлений чинним законодавством 15-денний термін.

Додаток: депутатський запит на 4 арк. у 1 прим.

З повагою

Руслан СТЕФАНЧУК

249

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

Україна, 01008, м. Київ, вул. Грушевського, 5
тел.: +38 (044) 255-26-87, e-mail: pruputen@rada.gov.ua

№ 13 від « 05 » листопада 2020 р.

Міністру фінансів України
Оксані МАРКАРОВІЙ

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ в порядку статті 15 Закону України "Про статус народного депутата України"

*Щодо усунення порушень прав
фізичних осіб – платників податків*

Відповідно до положень ст. 63 Податкового кодексу України (далі – Податковий кодекс), з метою створення умов для здійснення контролюючими органами контролю за правильністю нарахування, своєчасністю і повнотою сплати податків, нарахованих фінансових санкцій, дотримання податкового та іншого законодавства, передбачено облік платників податків, що реалізується через функціонування Державного реєстру фізичних осіб - платників податків (далі – Державний реєстр).

Формування та ведення Державного реєстру покладено на центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову і митну політику.

Відповідно до приписів п. 70.1. ст. 70 Податкового кодексу до Державного реєстру вноситься інформація про осіб, які є іноземцями та особами без громадянства, які не мають постійного місця проживання в Україні, але відповідно до законодавства зобов'язані сплачувати податки в Україні або є засновниками юридичних осіб, створених на території України.

Положення п. 70.2. ст. 70 Податкового кодексу передбачають, що до облікової картки фізичної особи - платника податків та повідомлення (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків) зокрема вноситься інформація щодо серії, номеру свідоцтва про народження, паспорту (аналогічні дані іншого документа, що посвідчує особу), ким і коли виданий (п. 70.2.5. ст. 70 Податкового кодексу).

Відповідно до приписів п. 70.5. ст. 70 Податкового кодексу фізична особа - платник податків незалежно від віку (як резидент, так і нерезидент), для якої раніше не формувалася облікова картка платника податків та яка не включена

до Державного реєстру, зобов'язана особисто або через законного представника чи уповноважену особу подати відповідному контролюючому органу облікову картку фізичної особи - платника податків, яка є водночас заявою для реєстрації в Державному реєстрі, та **пред'явити документ, що посвідчує особу.**

Таким чином, юридичний аналіз зазначених положень Податкового кодексу дає підстави зробити висновок, що для реєстрації фізичної особи – платника податків (незалежно від віку та резиденства) уповноваженому органу, **подається саме документ, що посвідчує особу.** Правова категорія "документ, що посвідчує особу" за своєю юридичною природою є значно ширшою до категорій "паспортний документ" або "паспорт" та охоплює їх. **Обов'язку фізичної особи – платника податків подавати виключно паспортний документ або паспорт, положеннями Податкового кодексу не встановлено.**

Для процесуальної реалізації зазначених норм законодавства, Міністерством фінансів України, було розроблено та прийнято Положення про реєстрацію фізичних осіб у Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків (далі – Положення), що затверджене наказом від 29.09.2017 № 822.

Зазначене Положення, за своєю правовою природою, є підзаконним нормативним актом, а тому не може суперечити вимогам нормативно-правового акту вищої сили, тобто Податковому кодексу.

Правовий аналіз певних приписів зазначеного Положення свідчить про існування окремих неузгоджень з Податковим кодексом, що призводить до порушення прав фізичних осіб – платників податків, створює ризики корупційної складової в діяльності посадових осіб Державної фіскальної служби України.

Так, розділ III Положення встановлює вимоги до документів, які подаються фізичними особами для проведення реєстрації, внесення змін, отримання картки платника податків або відомостей з Державного реєстру.

Пунктом 1 розділу третього Положення закріплено, що для проведення реєстрації, внесення змін, отримання картки платника податків або відомостей з Державного реєстру використовуються дані документа, що посвідчує особу, а саме:

Для громадян України:

- паспорту громадянина України;
- паспорту громадянина України для виїзду за кордон з відміткою про оформлення документів для виїзду громадян України за кордон на постійне проживання (для громадян України, які виїжджають за кордон на постійне проживання чи постійно проживають за кордоном);
- тимчасового посвідчення громадянина України.

В свою чергу для іноземців та осіб без громадянства використовуються дані:

- паспортного документу іноземця;
- посвідки на постійне проживання;
- посвідки на тимчасове проживання;
- посвідчення біженця;
- посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту.

При чому, зазначеною нормою Положення, під паспортним документом іноземця, розуміється документ, виданий уповноваженим органом іноземної держави або статутною організацією ООН, що підтверджує громадянство іноземця, посвідчує особу іноземця або особу без громадянства, **надає право на в'їзд або виїзд з держави** і визнається Україною.

Необхідно наголосити, що інші правові норми Положення (наприклад: пункти 5, 7 розділу III Положення, пункт 1 розділу VI Положення, пункти 1, 2, 3, 5, 9 розділу VII Положення тощо) у своїй правовій конструкції містять ключову категорію **"документ, що посвідчує особу"**, яка повністю відповідає приписам Податкового кодексу.

Крім того, досить суперечливим є трактування визначення паспортного документа іноземця, що містить спірну складову **"надає право на в'їзд або виїзд з держави"**. Виходячи з практичного правозастосування даної категорії працівниками ДФС України, зазначений термін включає в себе виключно паспортні документи для виїзду за кордон та не охоплює внутрішні паспортні документи фізичних осіб - іноземців (наприклад громадян Естонії, Сінгапуру, Молдови, Росії тощо), а тому вони відмовляють іноземцям фізичним особам – платникам податків у прийнятті документів для реєстрації в Державному реєстрі.

Слід звернути увагу, що зазначена правова конструкція віддзеркалює положення ст. 1 Закону України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства", а тому застосування її у податкових правовідносинах виглядає досить суперечливим та спірним.

Наприклад, громадянин Росії (не резидент) має право на отримання спадщини в Україні після смерті рідного брата. Не маючи можливості, через похилий вік та важкий стан здоров'я, самотійно прибути до України для оформлення спадщини він доручає оформлення спадщини своєму представникові на підставі нотаріального доручення. За чиним законодавством спадкоємець зобов'язаний сплатити відповідний податок, що можливо виключно за наявності реєстрації особи у Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків. Зазначена особа **має виключно внутрішній паспорт** країни громадянської належності **та не має паспорту для виїзду за кордон**. У зазначеній ситуації, працівники ДФС України відмовляють у реєстрації в Державному реєстрі, посилаючись на відсутність саме паспортного документу для виїзду за кордон.

Крім того, необхідно акцентувати увагу, що відповідно до приписів п. 1 розділу VII Положення фізична особа незалежно від віку (як резидент, так і нерезидент), яка не включена до Державного реєстру, зобов'язана особисто або через представника подати до відповідного контролюючого органу облікову картку фізичної особи - платника податків за встановленою формою **та пред'явити документ, що посвідчує особу**, який містить необхідні для реєстрації реквізити (прізвище, ім'я, по батькові (за наявності), дату народження, місце народження, місце проживання, громадянство).

Іноземці та особи без громадянства для реєстрації додають до Облікової картки **документ, що посвідчує особу** іноземця чи особу без громадянства, та

засвідчений в установленому законодавством порядку його переклад українською мовою (після пред'явлення повертається) і копію такого перекладу (крім осіб, які мають посвідки на постійне проживання або посвідки на тимчасове проживання в Україні).

Але незважаючи на прямі та безальтернативні приписи зазначеної норми, працівники ДФС, під час розгляду документів даної категорії іноземців, продовжують відмовляти останнім у реєстрації в Державному реєстрі.

Окремо необхідно наголосити, що у мережі Інтернет наявні безліч оголошень приватних осіб та юридичних компаній (посередників), які за невелику плату (від 1,5 тис. до 3 тис. гривень) гарантують позитивний результат щодо реєстрації іноземців фізичних осіб – платників податків в Державному реєстрі без наявності паспортного документу для виїзду за кордон.

На підставі вищенаведеного та в порядку ст. 15 Закону України "Про статус народного депутата України" **вимагаю:**

1. З метою припинення порушення прав фізичних осіб – платників податків та усунення корупційних ризиків в діяльності посадових осіб Державної фіскальної служби України внести відповідні зміни до наказу Міністерства фінансів України "Про затвердження Положення про реєстрацію фізичних осіб у Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків" від 29.09.2017 № 822.

2. На період підготовки зазначених змін та їх належного юридичного оформлення доручити Голові Державної фіскальної служби України терміново надати відповідні роз'яснення щодо практичного застосування окремих положень наказу Міністерства фінансів України "Про затвердження Положення про реєстрацію фізичних осіб у Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків" від 29.09.2017 № 822 та без зволікань надіслати їх до підпорядкованих територіальних органів ДФС України.

3. Про результати розгляду даного депутатського запиту прошу повідомити мене у порядку встановленому законодавством.

З повагою,
Народний депутат України
фракція "Слуга народу"

Дмитро ПРИПУТЕНЬ
(посв. 97)